

SUMEMOS CAPACIDADES

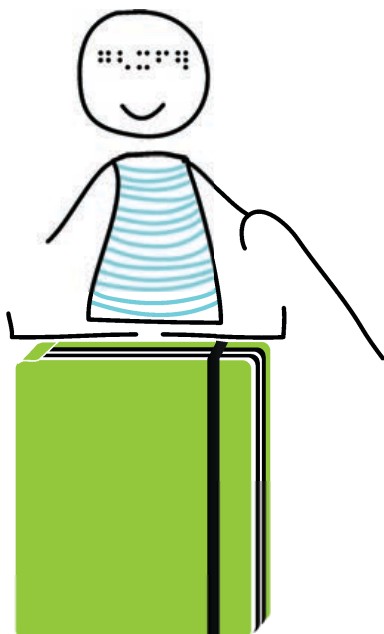
POLO DEREITO A UNHA EDUCACIÓN INCLUSIVA

ÍNDICE

Introdución	1
Obxectivo xeral da Semana de Acción Mundial pola Educación	
Obxectivos xerais da proposta didáctica	
Consideracións xerais	
Para profundar	
Avaliación da proposta didáctica	
Educación infantil (3 a 5 anos)	6
Actividade 1. O peixe que non quería ir ao colexio	
Actividade 2. Xogamos a adiviñar?	
Actividade de mobilización. Avanza por unha educación para todos e todas	
Primeiro ciclo de primaria (6 a 8 anos)	8
Actividade 1. A beleza do arco da vella radica nas súas distintas cores	
Actividade 2. Unha palmada pola educación	
Actividade de mobilización. Avanza por unha educación para todos e todas	
Segundo ciclo de primaria (8 a 10 anos)	10
Actividade 1. A caixa misteriosa	
Actividade 2. Como tornarías a túa escola máis accesible?	
Actividade de mobilización. Avanza por unha educación para todos e todas	
Terceiro ciclo de primaria (10 a 12 anos)	13
Actividade 1. Concerto de Bremen	
Actividade 2. O Valedor do Pobo	
Actividade de mobilización. Avanza por unha educación para todos e todas	
Educación non formal (5 a 12 anos)	17
Actividade 1. Gymkana. A illa encantada	
Actividade 2. Comando investigación	
Actividade de mobilización. Avanza por unha educación para todos e todas	
Actividade para todos os niveis	24
Avanza por unha educación para todos e todas	

INTRODUCION

A DOUS ANOS DE 2015, A DATA FIXADA PARA SER ATINXIDA A EDUCACIÓN PARA TODOS E TODAS, A SEMANA DE ACCIÓN MUNDIAL POLA EDUCACIÓN (SAME) CÉNTRASE NA EDUCACIÓN INCLUSIVA. ACREDITAMOS NUNHA SOCIEDADE PLURAL, ONDE CADAQUÉN TEN UNHAS CARACTERÍSTICAS PROPIAS, DIFERENTES E IRREPETIBLES, POLO QUE DEFENDEMOS A INCLUSIÓN DE TODO O ALUMNADO, PROCURANDO AS POTENCIALIDADES DE TODAS E TODOS A TRAVÉS DUNHA EDUCACIÓN PERSONALIZADA, DIFERENTE E ADAPTADA ÁS NECESIDADES INDIVIDUAIS, CONDICIÓ INDISPENSABLE PARA SEREN CUMPRIDOS OS OBXECTIVOS DE DAKAR.

© Charles Eckert/ActionAid

© Carina Wint/ActionAid

O mundo está inmerso nunha globalización que provoca un reparto desigual e, por conseguinte, as singularidades se tornan factores de exclusión (quer sexa diversidade física, social ou ecolóxica). Hai máis de 1.000 millóns de persoas –que representan preto do 15% da poboación– que viven con algún tipo de singularidade (discapacidade), e hai unha apertada correlación entre pobreza e discapacidade.

Delas, preto de 93 millóns son nenos e nenas. A maioría viven en países en desenvolvemento e representan a terceira parte das nenas e nenos do mundo que non están escolarizados. Os que si asisten á escola teñen menos probabilidades de completar os estudos.

A taxa mundial de alfabetización de persoas adultas con discapacidade é de apenas o 3% e no caso das mulleres redúcese ao 1%. Na **Convención sobre os Dereitos das Persoas con Discapacidade** recoñécese que as mulleres e as nenas con discapacidade adoitan estar expostas a un risco maior, dentro e fóra do fogar, de violencia, lesións ou abuso, abandono ou trato negligente, malos tratos ou explotación.

Pero ademais debemos ser conscientes de que ao longo dunha vida todas as persoas poden pasar por épocas nas que teñan capacidades limitadas temporal ou permanentemente.

A **educación inclusiva** baséase no dereito de todo o alumnado a recibir unha educación de calidade que satisfaga as súas necesidades básicas de aprendizaxe e enriqueza as súas vidas. Ao prestar especial atención

aos grupos máis vulnerables, a educación integradora e de calidade procura desenvolver todo o potencial de cada persoa. O seu obxectivo final é rematar con todas as modalidades de discriminación e fomentar a cohesión social.

Ao longo do século XX os movementos sociais téñense caracterizado por reclamar unha maior igualdade para todos e todas. A maioría dos países son solidarios coa **Declaración dos Dereitos Humanos**, que propugnan que ningún ser humano sexa discriminado por razón de ideas, sexo, relixión ou causa algunha. Os sistemas educativos, facéndose eco do sentir dirixiron as súas normas cara a solución dos problemas da educación na práctica. Tense producido unha mudanza que transcorre dende a época da educación especial e a integración até chegar ao concepto de “escola inclusiva”. Esta última mudanza albisca unha nova concepción de como e cal debe ser a resposta educativa á diversidade do alumnado.

Xa na conferencia de Jomtien da UNESCO en 1990 propúñase “unha escola para todos”. Máis tarde, a conferencia Mundial sobre as Necesidades Educativas Especiais de Salamanca en 1994, promovida pola UNESCO, defendeu a idea de “escolas inclusivas”. Ideas que son retomadas no Foro Mundial en Educación (Dakar, Senegal, 2000) e nas Normas na Igualdade de Oportunidades das Persoas con Discapacidade das Nacións Unidas, que proclaman participación e igualdade para todos e todas.

Foi un proceso de reivindicacións e loita para conseguir unha educación inclusiva, educación para todas/os, que baseada no dereito de toda persoa á educación, nos leva a reparar non tanto no **déficit** (físico, social ou emocional) do suxeito senón nas **necesidades educativas** que a persoa presenta e para as cales a sociedade e en concreto o sistema educativo ten a **obriga** de nos ofrecer respostas a fin de que non se converta en **exclusión** aquilo que é simplemente **diversidade**.

Como resultado, nos últimos anos a educación inclusiva ten vido a recibir máis atención, con todo son aínda moitos os retos por acadar. Por iso a **SAME 2014** quere chamar a atención da necesidade dunha educación inclusiva de calidade para todas as persoas.

Para iso, a través da actividade “Avanza por unha educación para todos e todas” reflectiremos os elementos necesarios para conseguir unha educación inclusiva, así como os obstáculos cos cales se atopan as persoas con discapacidade no mundo para poder exercer o seu dereito a unha educación de calidade.

A CME agradece a súa implicación na elaboración dos contidos desta unidade didáctica a:

Ángela Caballero, Manuela Chica, Paloma Esteban, Olga García, Rodrigo García, Justo Gómez, Alfredo Lara, Amaia López, Yenifer López, Iratxe Mentxaka, Elena Monasterio, Ana Montero, Benjamín Ortega, Henar Rico e a Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya.

Tamén a todas as persoas que aceptan estas propostas e as poñen en marcha co alumnado. Deste xeito reforzan o seu compromiso coa construción dun mundo mellor, conscientes do poder transformador da educación.

Ademais queremos invitarvos a formar parte do equipo educativo que elabora estas propostas didácticas, participando na elaboración ou validación dos materiais. Se estades interesados/as en participar podedes escribirnos a info@cme-espana.org

OBXECTIVO XERAL DA SEMANA DE ACCIÓN MUNDIAL POLA EDUCACIÓN

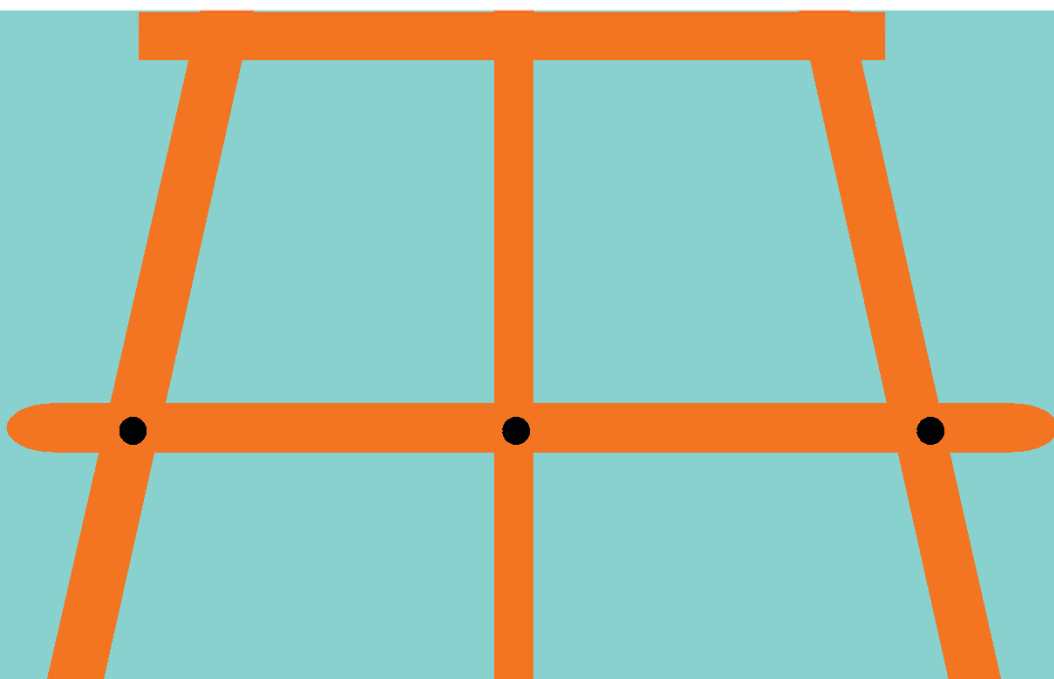
Sensibilizar ás e aos representantes políticos, membros da comunidade educativa, medios de comunicación e sociedade en xeral, sobre a necesidade de facer real e efectivo o dereito a unha educación de calidade e promover respostas sociais, educativas e políticas en prol dunha educación para todos e todas.

OBXECTIVOS XERAIS DA PROPOSTA DIDÁCTICA

- 1 Coñecer a realidade** de nenos e nenas do mundo que non poden ir á escola e as causas e consecuencias provocadas por esa situación.
- 2 Profundar nas dificultades de acceso á educación** de nenos e nenas con necesidades especiais e a necesidade dunha educación inclusiva para todos e todas.
- 3 Tomar conciencia como cidadanía** da importancia e riqueza da diversidade: persoal, grupal e ecolóxica, como base na construción dun mundo para todos/as.

Para coñecer os pormenores dos **obxectivos didácticos, capacidades e competencias, contidos (conceptos, procedementos e actitudes) e criterios de avaliación** de cada ciclo, consulta o anexo que atoparás na www.cme-espana.org/materiales

CONSIDERACIÓNS XERAIS

- * As distintas actividades foron concibidas para ser realizadas tanto no **ámbito formal** como en espazos de **educación non formal** (grupos scout, ludotecas, actividades de tempo libre, etc...)
- * Os termos “**profesor/profesora**” e “**docente**” empregámoslos para referírmonos en senso amplo a educadores e educadoras, facilitadores/as, monitoras/es etc. tanto no ámbito formal como no non formal.
- * As actividades propostas están pensadas para **distintos grupos de idades**, pero poden adaptarse para ser utilizadas co alumnado doutros niveis.
- * **O tempo proposto para cada actividade é orientativo.** Cada facilitador/a poderá adaptalo en función das características do grupo, dispoñibilidade de tempo, etc.
- * Deixamos en man de cada persoa educadora a **temporalización das actividades** ao longo do curso escolar até abril (data na cal se celebrará a SAME en todo o mundo).
- * Na nosa web poderás atopar **este material en PDF** (con acceso directo a todas as ligazóns) e os anexos.

PARA PROFUNDAR

Nesta proposta presentámosche actividades para traballar o tema. Sen embargo, a educación inclusiva ten relación con outros moitos aspectos da educación.

Se queres traballalo co teu alumnado con máis profundidade, indicámosche algúns recursos onde atoparás actividades e materiais.

➔ Na **páxina web da campaña (www.cme-espana.org)** podes atopar as propostas didácticas de SAME anteriores:

2013
Docentes

2012
Dereito a unha educación temperá de calidade

2011
Dereito á educación de mulleres e nenas

2010
Financiamento da educación

2009
Alfabetización de persoas mozas e adultas

2008
Educación e exclusión

2007
Dereito á educación

→ Na **canle de Youtube da CME** (<http://www.youtube.com/user/CMEspain>) podes atopar vídeos de interese relacionados co tema.

Tamén te animamos a **ler os documentos e ver os vídeos seguintes sobre o dereito á educación e a educación inclusiva.**

→ Bibliografía complementaria

- * *Estado Mundial da Infancia*. UNICEF 2013.
- * *Informe de seguimiento da EPT no mundo 2012*. UNESCO.
- * *Educación para todos. El imperativo de la calidad*. Menena Cotti y Rosana Faria. Ed. Libros del Zorro Rojo. Barcelona 2008.
- * *El libro negro de los colores*. UNESCO 2006.
- * Ni más ni menos. La discapacidad explicada a los niños y las niñas:
<http://bibliowebfeteugt.es/escuela-inclusiva/ni-mas-ni-menos/>
- * *El Derecho a la Educación de Personas con Discapacidad: impulsando el concepto de Educación Inclusiva*. Camila Crosso. <http://www.rinace.net/rlei/numeros/vol4-num2/art4.pdf>
- * *La educación inclusiva como modelo para la educación para todos*.
<http://www.inclusioneducativa.org/ise.php?id=5>
- * *Todas las personas somos especiales*. ASDE-Scout de España. 2011.
http://issuu.com/scout_es/docs/todaslaspersonassomosoespeciales2/1
- * *Contos para sentir de SM. El canguro Arturo; Cirilo el cocodrilo; Lola la loba; El grillo Benito; La tortuga Marian; Andrés el Ciempiés y Sofía la golondrina.*

→ Películas sobre educación inclusiva

* <i>Yo también</i> . Álvaro Pastor e Antonio Naharro. 2009	* <i>Yo soy Sam</i> . Jessie Nelson. 2001
* <i>El truco del manco</i> . Santiago A. Zannou. 2008	* <i>El color del paraíso</i> . Majid Majidi. 1999

AVALIACIÓN DA PROPOSTA DIDÁCTICA

Para a equipa educativa que elaborou esta proposta didáctica é moi importante coñecer se a mesma foi de utilidade para o traballo cos nenos e nenas para os cales vai dirixido. Por este motivo pedímosvos que adiques un tempo breve a **avaliar os contidos e metodoloxía presentados na proposta** e se serviron para acadar os obxectivos previstos na mesma.

Podedes facelo cubrindo o cuestionario on-line no www.cme-espana.org

EDUCACIÓN INFANTIL

Actividade 1

O peixe que non quería ir ao colexio

O profesor/a le aos nenos e nenas sentados en círculo este conto.

O peixe que non quería ir ao colexio

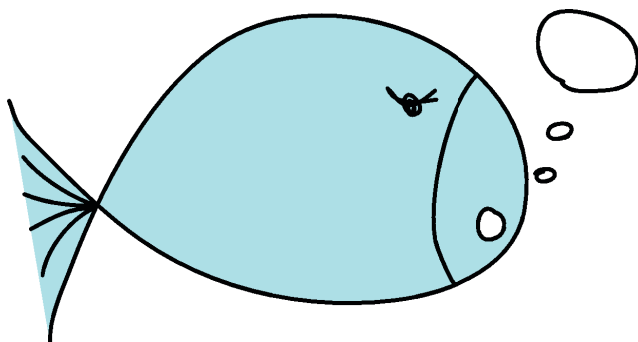
“Érase unha vez un peixe que vivía nun río moi tranquilo. Como ata entón fora moi pequeno tiña estado sempre coa súa nai, quen o protexera de todos os perigos. Agora que xa era un pouco máis maior, dixerónlle que tiña que ir ao colexio dos peixes onde lle ensinarían moitas cousas importantes para a vida no río.

O peixe non quería ir, así que todos os días escapaba para non asistir ás aulas que daba unha profesora peixe moi vella e sabia. Unha das cousas que aprendían, era a entenderen os sinais que puñan no leito do río e que indicaban os perigos. Habíaos que indicaban o perigo de rochas soltas que podían caer e danar alguén, outros advertían das correntes perigosas, mesmo había as que avisaban da presenza de pescadores, etc. Como o noso peixe non ía, non as entendía.

Un día que estaba a pasear só, xa que os demais estaban na aula, viu unha delas, mais desatendeuna porque non soubo o que indicaba. Era unha das que avisaban de que había pescadores nunha ponte próxima, pero o peixe viu unha mioca ben apetitosa e tirouse a por ela sen sequera pensalo. De súpeto, notou unha dor terrible na boca e púxose a facer moito ruído.

Fora pescado por un vello burro que vivía preto do río. O pobre, nunca pescaba nada preto do río, porque non sabía que os peixes tiñan posto sinais de perigo e case nunca pasaba ningún peixe por alí. Mentres o burro facía conta de tirar e tirar da sedela moi nervioso por ver o que pescara, o resto dos peixes acudiron a rescatar o peixe atrapado no anzol. Todos os peixes que acudiran ao oíren o pequeno, agarráronse fortemente ao fío e logo dun sinal tiraron todos e o pobre burro caeu na auga. O vello burro non sabía nadar e comezou a afundirse, aos peixes deuilles pena e entre todos, puxaron por el cara a orela.

Ao peixiño tiráronlle o anzol, con todo non se lle esqueceu o susto e dende aquela non faltou máis nunca a aula e en canto ao burro só foi á orela de paseo sen xamais volver meter a cana no río”.

➔ **Despois da lectura do conto, reflexionarase en grupo sobre o seu contido**, a importancia de ir á escola, a alegría que se sente ao ir ao cole, etc. Pódese preguntar aos nenos/as que actividades lles prestan máis, cales menos e tratarase de que valoricen a importancia de todas elas.

Proporase **debuxar colectivamente as principais escenas do conto** para penduralas nunha parede do centro.

Suxírese que os alumnos e alumnas de cinco anos sexan os que debuxen e ordenen a secuencia, os de 4 anos os que coloreen os personaxes e os pequenos de 3 anos, coloquen adhesivos para dar cor á paisaxe.

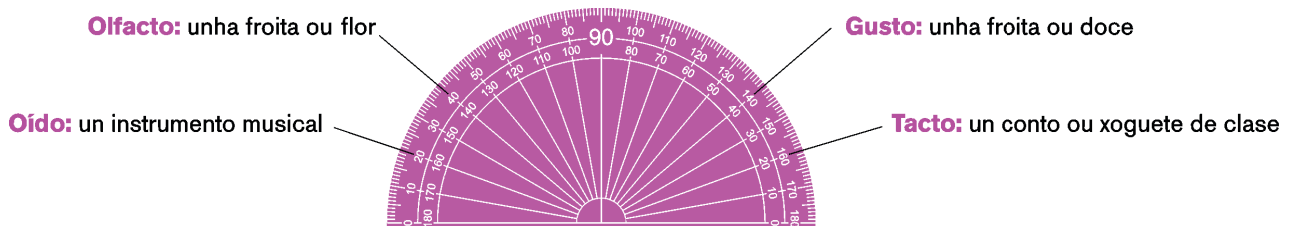

Actividade 2

Xogamos a adiviñar?

Pregúntaselle aos nenos e nenas se coñecen a historia de **Nemo**, un peixiño que naceu cun problema nunha das súas aletas. A súa familia e entorno pensaban que ao ser diferente podería ter dificultades.

Antes de comezar, o monitor ou monitora da actividade terá agochados nunha bolsa ou saco diversos obxectos que os nenos e nenas deberán ir adiviñando a través do uso dos sentidos:

Despois de adiviñalo co sentido que lles propomos, pensamos como saberíamos que obxecto é se nos faltase ese sentido. Podemos facer a proba de que adiviñen un obxecto (un instrumento musical) facendo que tapen os oídos. Tamén podemos escoller unha persoa que se tape os oídos e que o resto lle axude a descubrir de que obxecto se trata (facendo xestos por exemplo).

Como Nemo, que tiña unha aleta máis pequena e non podía nadar tan ben coma outros peixes, hai nenos e nenas que non poden oír música ou non poden ver un filme, porque teñen unha discapacidade pola cal non poden utilizar eses sentidos coma outras persoas.

★ Coñecen nenos e nenas que non podan ver ou oír, ou que non podan correr coma o resto?

➔ **Podemos reflexionar cos nenos e nenas**, que hai persoas que teñen algunha discapacidade que provoca que non podan realizaren as cousas como o resto das persoas. Por veces iso faílle máis difícil poderen estudar e iren ao colexio, pero entre todos e todas temos que facilitar que podan ir ao cole e aprenderen como o resto.

Actividade de mobilización

Avanza por unha educación para todos e todas

Ver páxina 24

PRIMEIRO CICLO DE PRIMARIA

Actividade 1

“A beleza do arco da vella radica nas súas distintas cores” (Proverbio africano)

Comezamos a actividade aprendendo a canción sobre o arco da vella en inglés, **The rainbow song**

The rainbow song

<https://www.youtube.com/watch?v=cSQZ1E1E8BY>

Despois ensinámolles o retrouso da canción coa lingua de signos

<https://www.youtube.com/watch?v=hnOyvfpDhmA>

Cando xa a teñan aprendido reflexionaremos cos nenos e nenas que os xestos que aprenderon non son xestos calquera, que son signos que algúns nenos e nenas empregan para comunicárense. Hai nenos e nenas xordos que precisan utilizar as mans para poderen falar e poder “escoitar”. Hai nenos e nenas que non poden ver e tamén utilizan as súas mans para poderen ler (explicámolles que existe a escritura “braille”). Hai outros nenos e nenas que teñen outras discapacidades e teñen que aprender de xeito diferente.

Tal como o arco da vella ten unha morea de cores diferentes e diversas, tamén **os nenos e nenas somos diferentes e temos diferentes capacidades...**

Preséntaselle unha caixa pechada ao alumnado. No seu interior hai obxectos que farán reflexionar ós nenos e nenas sobre a importancia dos sentidos. Por exemplo, materiais luminosos, contos que se iluminan na escuridade, sons de animais, etc.

A medida que se presentan os obxectos, pídeselles que cos os oídos ou os ollos vendados (dependendo do obxecto) adiviñen o que é.

Nenos e nenas de diferentes lugares do mundo teñen por veces máis dificultades para poderen aprender e coñeceren as cousas e é por iso que a escola ten que favorecer que todas as persoas por diferentes que elas foren podan aprender e compartir entre todas e todos.

Actividade 2

Unha palmada pola educación

Tal como para que se formen as cores do arco da vella, precisáanse a auga e o sol para que todos os nenos e nenas do mundo –diversos, diferentes, con distintas habilidades e capacidades– aprendamos e coñezamos cousas e podamos ir ao cole... Que precisamos?

Un cole, un mestre ou mestra, libros, un patio, contos, Pinturas e lapis... Todo iso é preciso para podermos aprender, pero...

todos os nenos e nenas dispoñen desas cousas?

Que poderíamos facer nós, a nosa aula, para que todos os nenos e nenas do mundo podan ir ao cole?

Cada vez que unha persoa pense algo dá unha palmada e dio. Se os demais están de acordo dan xuntos palmadas. É importante facerlles notar que o son dunha soa palmada é pequeno en comparación coas palmadas de todos xuntos.

* Cando se escoitou máis o son?

* Que tería acontecido se ninguén tivese dado palmas?

Valorizarase que a participación de cada un/unha conta moito para que se oía ou non o son e para que se oía ben.

Se algúns/as calan, o son é máis feble, e se alguén falta non tería a mesma forza. Se non nos pomos de acordo e soa a destempo tería moita menos influencia.

→ **Xuntos e xuntas podemos facer máis cousas e establecermos algún compromiso conxunto**, como aula, que poda axudar a que todos os nenos e nenas podan ir ao cole e lles presentemos o que é a SAME, onde nenos e nenas de todo o mundo cavilen sobre o que significa ir ao cole e a súa importancia e pidan ás persoas adultas que non se esquezan diso.

Actividade de mobilización

Avanza por unha educación para todos e todas

Ver páxina 24

SEGUNDO CICLO DE PRIMARIA

Actividade 1

A caixa misteriosa

Preséntaselle unha caixa pechada ao alumnado. No seu interior hai 4 fragmentos dun texto codificados en braille. Ao lles ensinar o contido, o/a profesor/a pregunta se saben de que se trata, se coñecen o braille, quen o emprega, por que, etc.

Explícase a necesidade que teñen moitas persoas de utilizaren ferramentas diferentes (o braille, a lingua de signos, unha cadeira de rodas...) para poderen desenvolver a súa vida cotiá. Introdúcese deste xeito a realidade das persoas con discapacidade no mundo e os obstáculos con que deparan á hora de realizar tarefas cotiás e máis concretamente os obstáculos de nenos e nenas para aprender e ir ao colexio.

Son distribuídos por pequenos grupos e fáiselles entrega do fragmento do texto en braille e a tradución do texto. (Pódese entregar o texto traducido sen signos de puntuación, tiles e maiúsculas e o grupo debe colocalo).

En grupos dialogan sobre as seguintes preguntas:

- * Hai diferenzas en ambos textos?
- * Poderíamos saber o que di o texto en braille se non o tivésemos traducido?
- * Que precisaríamos para poder traducir o texto en braille?
- * Que necesitan os nenos e nenas cegos para poderen ler e aprender coma nós?
- * Que precisan outros nenos e nenas con algunha discapacidade para aprenderen coma nós?

→ **Pensade algunha palabra** ou frase sobre o que para nós é indispensable para poder aprender. Entregámoslles o alfabeto braille e dicímoslles que soletreen esa palabra ou algunha palabra da frase que construíran.

Cada grupo le o seu fragmento do texto en alto e en gran grupo deben colocar os fragmentos correctamente para completar o texto. Trátase dun fragmento do conto popular “Os músicos de Bremen” dos irmáns Grimm.

Pódese explicar de onde provén o texto e contar a historia tradicional facendo fincapé na cooperación e na importancia de que cada persoa desde as súas diferenzas pode achegar ao grupo e mesmo que é importante que haxa persoas diversas porque achegan riquezas diferentes.

Por último, para finalizar a actividade, cada grupo le a súa frase e a súa conclusión do traballo; toma a súa palabra traducida ao braille (escrita nun folio) e métea de novo na caixa misteriosa.

Podes atopar o conto completo, os fragmentos e o alfabeto en braille no Anexo 2 que podes descargar na web www.cme-espana.org

Actividade 2

Como tornarías a túa escola máis accesible?

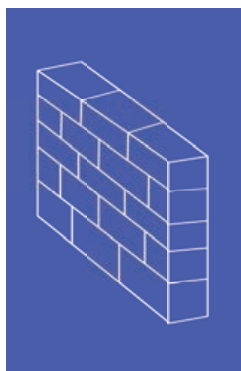
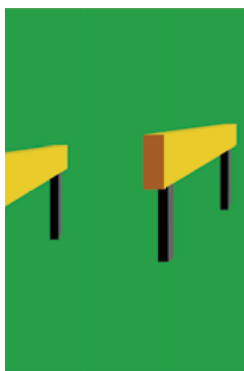
Pedimos ao alumnado que se coloque en parellas. Unha das persoas taparase os ollos cun pano, e a outra fará de guía. Unha vez dada a orde de saída terán que facer un percorrido ao longo do edificio até chegar a un punto determinado e volver.

Duración:

Sesión de 1 hora ou varias sesións máis breves.

Sentados en círculos, pedímoslles que describan todos os obstáculos que atoparon nese camiño. Despois realízase unha listaxe con todos os obstáculos e apúntanse as posibles solucións.

Algunhas preguntas para reflexionar:

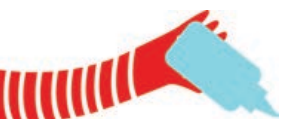
- * Como fan as persoas con discapacidade, físicas ou sensoriais, para enfrontaren todos os obstáculos?
- * Por que non se pensa neles cando se deseñan edificios e rúas?
- * Existen problemas nas actividades que realizamos no centro para persoas con discapacidade física ou sensorial? Que podemos facer?

Deben existir as condicións necesarias para participar sen obstáculos e “sen barreiras” en todo tipo de actividades. As barreiras que impiden o desenvolvemento persoal non son so físicas, tamén existen barreiras comunicativas, prexuízos persoais, recursos non adaptados, medos...

Cada unha das barreiras pode ser derrubada a miúdo con medios materiais e técnicos e outras veces, con imaxinación...

Se na nosa contorna existen obstáculos para as persoas con discapacidade **noutros ambientes é mesmo máis difícil:**

- **En Bolivia** as rúas non están asfaltadas, é todo area, para un neno ou unha nena que quer ir ao colexio e precisa dunha cadeira de rodas é un gran esforzo chegar á súa escola
- **No Chad** en cada aula (se teñen un lugar específico como aula) hai 60 alumnos e alumnas, nenos e nenas con dificultades para aprender a ler ou escribir non contan cun profesorado de apoio atento ás súas necesidades específicas.

Pensemos nos exemplos seguintes:

Asia: Barcos Escolas na Indonesia; Bibliotecas que soben e baixan con cordas no Tíbet.

América: Autocares escolas.

Non son as persoas as que están discapacitadas, é o mundo o que se amosa discapacitado para atender como se merece todos os dereitos das persoas. A escola ten que se adaptar aos nenos e ás nenas e non ao revés.

Depende de onde estea a túa casa atopas diferentes problemas para ir á escola, non entanto hai solucións. A escola é a que ten que adaptarse aos nenos:

- ➔ **Imaxina que tes que pór unha escola no medio da selva amazónica.** (Neste punto sería interesante que investigaran como é a selva, que viran fotos e descricións).
- ➔ **Como a farías?** De que tamaño sería? Que dificultades poden atopar os nenos e as nenas para chegaren á escola e poder aprender? Con que dificultades poden atoparse os nenos e nenas con discapacidade para chegar á escola e aprender?
- ➔ **Que se podería facer** para que todos e todas tiveramos a oportunidade de ir a esa escola e aprender?

Ao final faremos unha pequena reflexión cos nenos/as sobre a riqueza das diferenzas das persoas e a distinta situación que se vive **en función do país onde un teña nacido.**

Pódense seguir as seguintes preguntas:

- * Como se sentiron?
- * Participaron?
- * Cumpríronse os obxectivos propostos?
- * Parecelles interesante?
- * Que aprendemos?
- * Divertíronse?

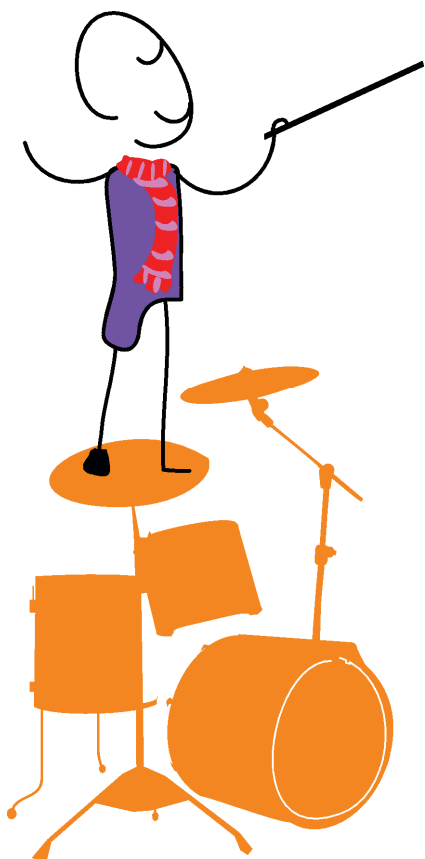
Actividade de mobilización

Avanza por unha educación para todos e todas

Ver páxina 24

TERCEIRO CICLO DE PRIMARIA

Actividade 1

Concerto en Bremen

Duración:
60 minutos

O conto “**Os músicos de Bremen**” permítenos reflexionar sobre a diversidade, tentando observar a riqueza que achega por en relación diferentes cualidades.

A dinámica consistirá en lero para despois reflexionar sobre as diferentes capacidades que posuímos sen nos centrar nas limitacións, senón tratando de abordar a diversidade como unha fonte de enriquecemento.

DESENVOLVEMENTO

LECTURA INDIVIDUAL ..... 15 minutos

Lectura na aula do conto “**Os músicos de Bremen**”. A lectura pódese realizar individual ou colectivamente. Despois de ler tomámonos uns minutos para ver se todos e todas comprendemos o texto.

Podes atopar o texto completo no Anexo 1 que atoparás en www.cme-espana.org

TRABALLO EN GRUPOS ..... 20 minutos

Tras a lectura e comprensión, pídeselle aos nenos e nenas que se organicen en grupos de 4 persoas e se formulen as seguintes preguntas:

- * Que cualidade destacarías de cada un dos animais?
- * Coidas que organizaron un bo plan para botar ós ladróns e ficar na casa?
- * Cres que por separado poderían telo conseguido?
- * Pensas que nos dous plans que realizaron para quedar coa cea e a casa, ao complementar as súas cualidades se tornaron máis fortes?

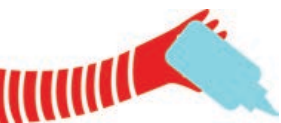
REFLEXION PLENARIA ----- 20 minutos

A través deste conto pretendemos reflectir que **non todas as persoas temos as mesmas calidades e capacidades.**

Decote dinnos que non posuír unha calidade ou unha capacidade é unha limitación. Con **“Os Músicos de Bremen”** queremos ver a realidade desde outro lugar e pensar como as diferentes capacidades poden pórse en relación, complementarse, tal e como o fan os nosos catro músicos e crear un mundo máis inclusivo.

Coma os músicos de Bremen, onde cada un tiña unha calidade e as súas capacidades eran distintas, as persoas tamén somos diversas e posuímos capacidades diferentes.

Tal vez na nosa aula, colexio ou barrio haxa algúns nenos que non vexan, nenas que non escoiten, haberaas cunha mobilidade diferente, mesmo compartiremos segredos con nenos e nenas que presentan ritmos de aprendizaxe distintos. Sabendo que ninguén é igual, a nosa diversidade pode ser o noso tesouro.

Pedimos ao alumnado que pense por un momento as seguintes situacións:

→ **Imaxina que se fai tarde e o sol xa se agochou, e aínda por riba as lámpadas fundíronse deixando a escuras a escola.** De súpeto ninguén ve e pouco sabemos sobre manexármonos na escuridade. De feito, moitas veces pómonos nerviosas e sentimos medo. No entanto, esa compañeira ou compañeiro que non ve pódenos tranquilizar con bromas e ensinarnos a camiñar na escuridade.

* Proba a taparte os ollos e tenta camiñar desde a túa aula ao servizo que hai no andar.

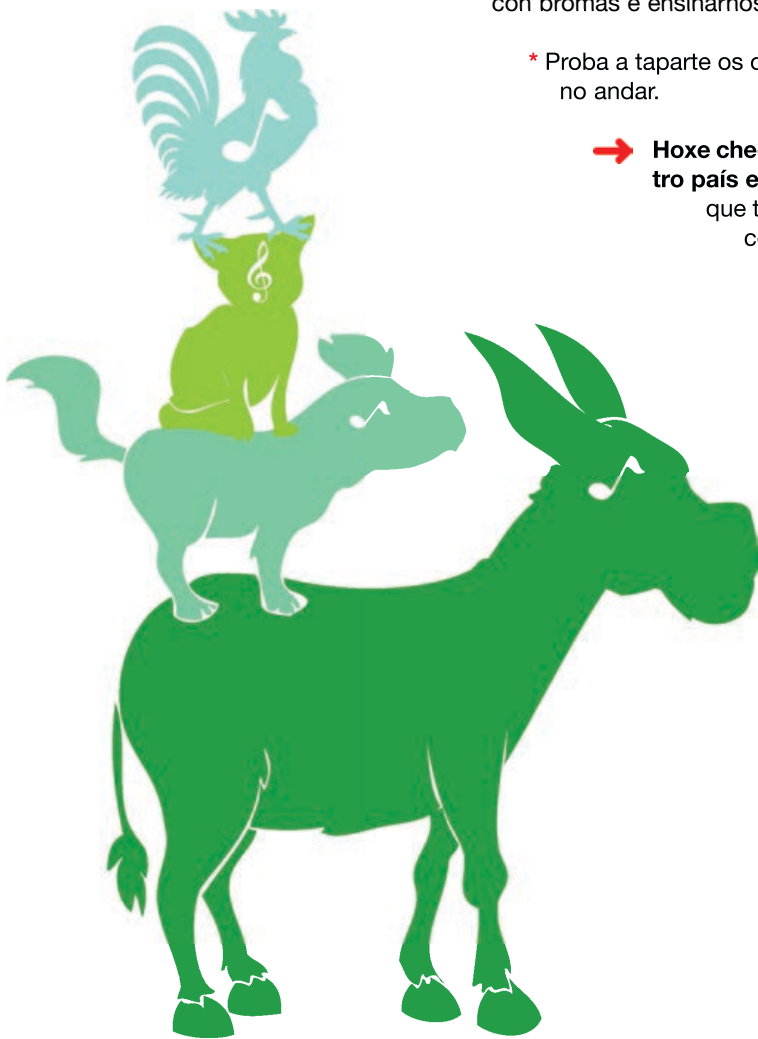
→ **Hoxe chegou unha nova compañeira a aula. Chámase Li, é doutro país e fala outra lingua.** Cando chegou estaba asustada porque todo era novo para ela, ata que outra compañeira que se comunica a través da lingua de signos e é moi expresiva achegouse onda ela e con xestos veulle a dicir que non tivese medo. Logo colleuna da man e ensinoulle cada recuncho do colexio.

* Propón aos nenos e nenas que tenten comunicarse sen falar, utiliza xestos e signos para dicirlle a un compañeiro ou compañeira que queres algo, que che pase un obxecto ou que che amose un lugar da aula... Verás como existen máis formas de falar e entenderse.

→ **Un día un compañeiro subiu a unha árbore** e ao baixar dun brinco apoiou mal o pé e tiveron que escaiolar a perna por dous meses. Para que lle fora máis cómodo moverse os primeiros días deixáronlle unha cadeira de rodas.

* Pensaches se iso che acontecesse a ti, se che sería posible vir cunha cadeira de rodas dende a túa casa ata a aula?

Estas son apenas algunhas das situacións que propomos ao alumnado para que observe a realidade dende outros ollos e se poida por no lugar doutros,

para que vexa que as diversas capacidades non teñen porque supor unha limitación. Porque todas as persoas temos moito que aprender as unhas das outras e tamén moito que achegar. Ademais as nosas capacidades poden ser complementarias, como as do “Os músicos de Bremen”.

AVALIACIÓN ----- 5 minutos

Despois de facer a reflexión sobre a riqueza da diversidade das persoas, facemos as seguintes preguntas.

- ★ Como se sentiron? Participaron?
- ★ Cumpríronse os obxectivos propostos?
- ★ Parecelles interesante? Que aprendemos? Divertíronse?

Actividade 2

O Valedor do Pobo

a) Dereitos Fundamentais

Pedimos aos nenos que pensen en alto que cousas son fundamentais para nós e sen as cales nos resultaría moi difícil vivir e manexármonos na vida.

No encerado imos escribindo as cousas que din (comida, casa, xogar, ver a tv).

Cando rematen imos explicando que esas cousas fundamentais veñen recollidas en dereitos que temos todas as persoas: dereito á vida, dereito a unha vivenda, dereito a unha familia, dereito ao descanso, dereito a que nos traten ben e nos respecten...

As características básicas destes dereitos son: universais, non se pode renunciar a iso... e por iso os gobernos comprométese e teñen mecanismos para protexelos (leis).

➔ **O dereito á educación é un deses dereitos que teñen que ser cumpridos para todas as persoas.**

b) Propómosche un filme

El color del paraíso. (Rang-e khoda/The color of paradise)

1999. Irán.

Dirección e guión: Majid Majidi.

Sinopse:

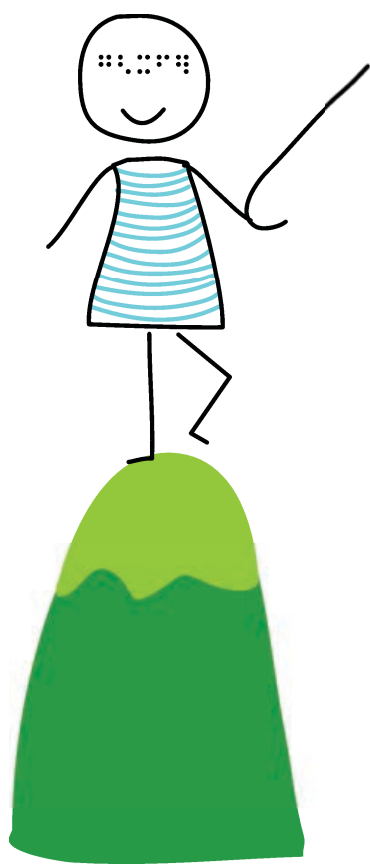
Mohammad é un rapaz cego de oito anos de idade que aprendeu a ver co tacto e o oído e que estuda nun instituto especial en Teherán, onde aprende braille.

Cando chegan as vacacións de verán regresa á súa aldea natal co seu pai, as súas dúas irmás e a súa avoa.

Duración:
90 minutos

EDUCACIÓN NON FORMAL (5 a 12 anos)

Actividade 1

Gymkana. A illa encantada

Trátase dunha gymkana na cal a través de distintas probas se desenvolve a importancia da educación inclusiva.

Preséntase a actividade coa historia da illa encantada que serve de fío condutor, xustificando o paso polas distintas bases.

Tanto na introdución como nas probas das distintas bases do xogo realízanse 2 adaptacións segundo idades:

→ **Adaptación 1:** dende infantil até 7 anos. Levarán un cacho do mapa para atopar a illa encantada. A equipa que complete antes todas as partes do mapa finaliza e é a “gañadora”.

→ **Adaptación 2:** desde 8 até 12 anos. A través de distintas notas nunha mensaxe en chave teñen que resolver o enigma da illa encantada.

Duración:
2 horas

DESENVOLVEMENTO

Para comezar o xogo **contaremos unha pequena historia** aos e ás participantes, segundo o grupo de idade co cal traballemos.

INTRODUCCIÓN 1 ----- **Adaptación 1: dende infantil ata 7 anos**

Nun lugar afastado atópase a illa encantada. A ela chegaron importantes piratas coa súa pata de pau, aqueles que perderon o seu brazo e no seu lugar levan un gancho, e mesmo aqueles que en troques de lentes levan un parche no ollo. Todos xuntos forman unha excelente equipa.

Cada ano no mes de abril **celebran a súa festa da primavera e organizan a busca do tesouro**. Este ano Pedro, o gran capitán, púxolle as cousas máis difíciles. Non só terán que procurar o tesouro, senón que teñen que encontrar o mapa.

Queredes axudarlles? Para iso deberán pasar distintas probas dunha gymkana moi especial. Ao superar cada proba recibiredes un cacho do mapa.

INTRODUCCIÓN 2 ----- Adaptación 2: dende 8 ata 12 anos

Nun lugar afastado atópase a illa encantada. Os habitantes da mesma son piratas que foron chegando a ela procedentes de distintas viaxes. Alí atoparás a Barbarroxa, que chegou á illa co seu loro pelado procedente das súas viaxes dende o Pacífico Sur. Outros importantes piratas chegaron á illa, algúns coa súa pata de pau, tamén aqueles perderon o seu brazo e no seu lugar levan un gancho, e mesmo aqueles que en lugar de levaren lentes levan un parche no ollo. Todos xuntos forman unha excelente equipa, da cal Pedro é un gran capitán pirata.

Cada ano, no mes de abril **celebran a súa festa da primavera e Pedro sempre lles organiza un xogo estupendo** e ao final lles reserva unha sorpresa. Desta volta sorprendeunos dende o comezo, porque só viron unha nota. “Si queredes encontrarme debedes superar as distintas probas de esta gymkana e ao final como astutos bucaneiros que sodes resolver o enigma da mensaxe cifrada”.

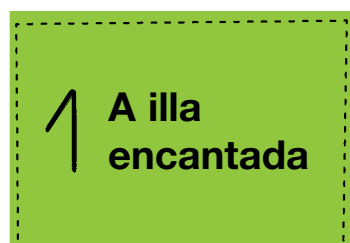
Despois de lermos a historia correspondente a cada grupo de idade, dividirémolos en equipas de cinco persoas como mínimo e máximo seis. O nº de grupos ten que ser igual ou menor ao nº de probas fixadas (5) para que ningunha equipa se quede parada. Para facer os subgrupos podemos realizar un pequeno xogo.

O obxectivo do xogo é que cada grupo realice unha serie de probas, e segundo as vaian superando entregaráselle:

→ **No caso da primeira adaptación**, a peza dun mapa da illa encantada, dividindo o mapa en tantas pezas como probas houber.

→ **Na segunda adaptación**, partes dunha mensaxe en clave que axudan a resolver o enigma de onde se atopa a illa encantada. (Entregaranse cachos de palabras escritas no alfabeto da lingua de signos). “O mellor tesouro é contar coa amizade. Preguntar ao monitor/a por Lorenzo e o seu cazo”.

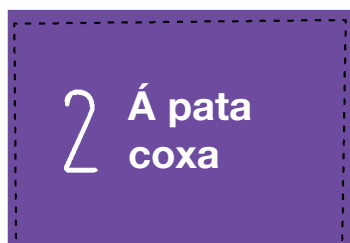
Haberá tantos monitores/as como probas e outro monitor/a que controlará para ir enviando a cada grupo á proba seguinte que lle corresponda, xa que cada equipo comezará e finalizará nunha proba diferente. Como pode ser que algunhas equipas demoren máis ou menos tempo en realizar as distintas probas, propónse que os/as monitores/as teñan preparadas danzas e cancións para poder cubrir estes tempos de agarda.

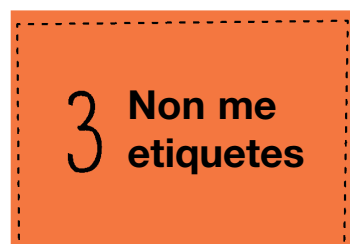
Traballando as intelixencias múltiples de Howard Gardner.

Preguntarémolles brevemente a cada un por aquilo que mellor se lles dá: debuxar, xogar ao fútbol, ler, nadar, facer crebacabezas, facer amigos, contar chistes. Despois explicarémolles que no mundo e ao longo da historia hai persoas con características distintas.

Falámoslles das persoas que aparecen no anexo 4. Podemos axudarlles se non coñecen a algunha ou adaptar a lista a outros máis coñecidos por eles/as. Faremos 2 equipas e terán que porse de acordo para escoller que 4 personaxes poderían ben ser os gobernantes da illa encantada, consonte as súas características principais e explicando o porqué. Ábrese un pequeno debate e consenso. A adaptación ás distintas idades, farase seleccionando os personaxes.

Esta proba é moi sinxela e divertida e axuda a practicar o salto, pero iremos máis alá, reflexionando sobre as dificultades que algunhas persoas teñen coa mobilidade reducida. Poremos unha serie de paus no chan (polo menos 5), colocándoos como chanzos dunha escaleira, a uns 25 cm uns dos outros. A proba consiste en saltar de chanzo en chanzo á pata coxa sen tocar os paus. Cando se salte o último pau hai que se agachar a recollelos sen pousar o pé. Vólvese pasar a escaleira á pata coxa e déixase o pau recollido aparte. Cada participante remata cando recolla todos os paos amoreados nun montón. Cando todos os participantes pasan a escaleira finaliza a proba e entregáselles un cacho do mapa. Se queremos axilizala porque hai un alto número de participantes, pódense pór menos. A adaptación por idade farase axustando o número de paus que poñamos en cada escaleira, ou incluíndo algún elemento de dificultade ou obstáculo.

Pegarase na fronte de cada participante sen que a viren unha etiqueta ou post-it con palabras escritas que describen actitudes ou comportamentos relacionados coas distintas capacidades das persoas. Comezarán a moverse e a interactuar entre si. O resto non lles poden dicir que pon no seu adhesivo, pero terán que tratar a esa persoa conforme á actitude ou comportamento que leva escrito. Despois deben adiviñar o que levan escrito e poden describir brevemente como se sentiron. A palabra que escribimos nas etiquetas ou adhesivos adaptaremos a cada idade, podendo descartar aquelas que non lles preste ou amplíalas se consideramos que falta algo imprescindible.

Algúns exemplos: “cego/a”; “xordo/a”; “síndrome de down”; “ancián/á”; “hiperactivo/a”; “non me gusta o contacto social”; “cústame falar”; “non me gusta que me miren aos ollos”; “bebé”; “fáltame unha man”; “necesito unha cadeira de rodas para moverme”; “louro/a”; “alto/a”.

4 Debuxando

Trátase de facer en papel continuo ou folios cun rotulador groso un debuxo coa boca simulando unha discapacidade ou déficit físico nas extremidades superiores (brazos) ou ausencia de membros. Porase a cada participante no chan ou nunha mesa pegado con celo un papel para que non se mova. Haberá unha folla por participante, que se colocarán un ao lado do outro, de xeonllos ou sentados. Suxeitarán o rotulador coa boca, sen utilizar as mans. Poden usar se o desexan outra parte do corpo para pintar. Reflexionaremos sobre a dificultade das persoas con discapacidade ou déficits motores.

5 Un mundo sen barreiras

Dividiremos ao grupo en dous, e a cada equipo porémoslle distintas dificultades (vendarlles os ollos, atar as pernas, inutilizar un brazo). Sempre haberá cando menos un participante que quede libre para ir guiando e escribindo. Entregaremos a cada equipo un taco de post-it de cores e rotuladores. Ao longo do terreo, local, colexio, etc. pedirémoslles que identifiquen cos post-it e escriban as barreiras arquitectónicas que van atopando ou aqueles lugares que poidan ser perigosos en función das súas dificultades.

O xogo rematará cando todos os equipos teñan pasado polas distintas bases, completando así o seu mapa coas 5 partes ou teñan descifrado a mensaxe en chave. No Anexo 4 podedes atopar a información para realizar a proba 1 e a proba final.

Adaptación 1: Unha vez que todos os equipos finalizan a gymkana, todos atoparon o tesouro e o agasallo será “un conto relacionado coa diversidade”. Por exemplo, *Bambú el Koala*, de Almudena Taboada.

<http://www.slideshare.net/SusanaFieiro/bamb-el-koala-14416902>

Adaptación 2: Cando teñamos todas as partes da mensaxe en chave entregaremos a cada equipa un alfabeto en lingua de signos. A mensaxe cifrada recolle a frase: “O mellor tesouro é contar a amizade. Preguntade ao monitor/a por Lorenzo e o seu cazo.” Cando todos a teñan descifrado leremos ou presentaremos en audiovisual o conto *El Cazo de Lorenzo*, de Isabelle Carrier.

<http://www.youtube.com/watch?v=K0usZT3LGOQ>

AVALIACIÓN -----

Ao final faremos unha pequena reflexión cos nenos/as sobre a riqueza das diferenzas das persoas. Pódense seguir as seguintes preguntas:

- * Como se sentiron? Participaron?
- * Cumpríronse os obxectivos propostos?
- * Parecelles interesante? Que aprendemos?

MATERIAIS -----

Etiquetas, adhesivos de cores, paus, rotuladores, vendas ou panos para tapar os ollos e atar, papel continuo, copias do mapa coa imaxe da illa encantada como equipas houber, copias do alfabeto dactilolóxico.

Actividade 2

Comando investigación

Propónselle ao alumnado converterse en xornalistas de investigación do famoso programa **Comando investigación** da cadea *Four*, para contribuír á concienciación en torno á importancia da educación inclusiva para todas as persoas.

Duración:

3 horas ou varias sesións.

DESENVOLVEMENTO

Para comezar o/a educador/a preguntará aos/ás nenos/as se coñecen a existencia dos dereitos humanos, así como se ir á escola é un dereito e o porqué. Confirmarase que efectivamente o é e que como tal así vén recollido nos distintos documentos internacionais. Lese o artigo 26 da Declaración Universal dos Dereitos Humanos e entre todos reflexionan sobre a importancia do seu cumprimento en condicións de igualdade en todos os países do mundo e para todas as persoas.

Artigo 26

1. Toda persoa ten dereito á educación. A educación debe ser gratuíta, polo menos no que respecta á instrución elemental e fundamental. A instrución elemental será obrigatoria. A instrución técnica e profesional terá que ser xeneralizada; o acceso aos estudos superiores será igual para todos, en función dos méritos respectivos.

2. A educación terá por obxecto o pleno desenvolvemento da personalidade humana e o fortalecemento do respecto aos dereitos humanos e as liberdades fundamentais; favorecerá a comprensión, a tolerancia e a amizade entre todas as nacións e tódolos grupos étnicos ou relixiosos, e promoverá o desenvolvemento das actividades das Nacións Unidas para o mantemento da paz.

3. Os pais terán dereito preferente a escoller o tipo de educación que haberá de darse aos seus fillos.

O/a docente preguntará se cren que todos/as os/as nenos/ as do mundo poden gozar deste dereito. A seguir, explicámoslle que se van converter en xornalistas. Para iso recollerán información da situación do dereito á educación no mundo, e a importancia de que todas as persoas se vexan incluídas sen importar o xénero, discapacidade, raza, relixión, ingresos económicos...

Dividimos o grupo por equipos de 5 persoas. Cada un pode traballar un continente, buscando información de forma adaptada en función dos grupos de idade. Propomos adaptar as preguntas segundo a profundidade en función dos grupos de idade.

Adaptación 1: Nenos/as de 5 a 7 anos

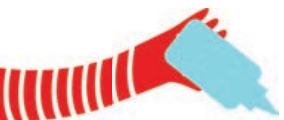
- * Que países atopamos nestes continentes?
- * Como viven os nenos e nenas nestes países?
- * Como son as casas onde viven?
- * Como son os transportes cos que se trasladan?
- * Que ocupacións teñen durante o día?
- * Que traballos desempeñan os seus pais e nais?
- * Que roupa usan para vestírense? Que comen?
- * Como son as escolas? Hai escolas para nenos con necesidades especiais?

Adaptación 2: Nenos/as de 8 a 12 anos

Para guiar a investigación propómoslles os seguintes textos, que amosan as diferentes realidades. Deben traballar a información encontrada, a partir da cal poderán descubrir a apertada relación entre a pobreza, discapacidade e a posibilidade de gozaren do dereito á educación de calidade.

“Con frecuencia a discapacidade leva aparelada pobreza. O lugar onde nacemos: país ou cidade/contorna rural, a limitación económica, a discriminación, mesmo ter nacido home ou muller, a cultura, a lingua, de que etnia ou raza sexas son factores fundamentais que asocian discapacidade e pobreza e que fan difícil educármonos en igualdade”. Pensa en cada unha desas razóns e avalía os motivos.

Investigade sobre cada un destes datos¹:

- **En Uganda**, as persoas con discapacidade teñen preto dun 40% máis de posibilidades de ser pobres e os nenos/as provenientes de fogares con familiares con discapacidade contan con menos posibilidades de asistir á escola.
- **En Serbia**, o índice de pobreza entre as persoas con discapacidade é do 70%.
- **En Honduras**, o índice de analfabetismo entre as persoas con discapacidade é do 51% en comparación co 19% entre a poboación en xeral e a súa participación na forza de traballo é de tan só do 31,5%, en comparación co 50,8% das persoas sen discapacidade. Sen acceso a educación e emprego, estas persoas continuarán a ser pobres.

“En moitos países, as respostas máis frecuentes á situación dos nenos e nenas con discapacidades é ingresalos en institucións, o abandono ou o descoido. Estas respostas son o problema e prodúcense cando consideramos as distintas capacidades das persoas de forma equivocada, moitas veces por mor do descoñecemento. Mentres isto non mude, os dereitos dos nenos e nenas con discapacidade de moitos países do mundo non serán respectados e continuarán a seren vítimas de discriminación, violencia e abuso. Os nenos e nenas discapacitados encóntranse entre os máis vulnerables á violencia, o abuso, a explotación e o abandono, sobre todo se se lles agocha ou son ingresados en institucións, algo que acontece con frecuencia debido ao estigma social e o custo económico que supón a súa crianza. Do mesmo xeito, as súas oportunidades seguirán sendo escasas e continuarán excluídos da sociedade. Requírese un compromiso cos dereitos e o futuro destes nenos e nenas, e dar prioridade aos máis desfavorecidos. É unha cuestión de equidade e de beneficio para todos”.

¹ Informe Mundial da Infancia 2013. UNICEF.

Pensa porqué:

- **As nenas e as mulleres mozas** discapacitadas sofren dunha “dobre discapacidade”.
- **Os menores con algunha discapacidade** teñen menos probabilidades de recibir atención médica ou de ir á escola.
- **Os nenos e nenas con discapacidade** están entre os máis marxinados do mundo, xa que os nenos pobres son os que menos posibilidades teñen de asistir á escola ou a unha clínica, pero, os nenos e nenas que viven na pobreza e, alén diso, teñen unha discapacidade, teñen aínda máis difícil.

Unha vez realizada a investigación organizarán os datos para presentalos a modo de escenificación dunha reportaxe de investigación baixo o título **“Sumemos dereitos: Todas as persoas temos dereitos a unha educación inclusiva”**.

Elaborarán un guión, poden facer gráficos, murais, escritos, debuxos, fotografías. Mesmo, se fora posible poden gravalo e elaborar unha pequena curta. Para iso pódese estender a actividade por máis sesións.

AVALIACIÓN -----

Ao final faremos unha pequena reflexión cos nenos/as sobre a riqueza das diferenzas das persoas. Pódense seguir as seguintes preguntas:

- * Como se sentiron? Participaron?
- * Cumpríronse os obxectivos propostos?
- * Parecelles interesante? Que aprendemos?

MATERIAIS -----

Folios, rotuladores, cartolinas, fotocopias dos materiais para a investigación, que poden extraerse da bibliografía complementaria (páxina 5).

Actividade de mobilización

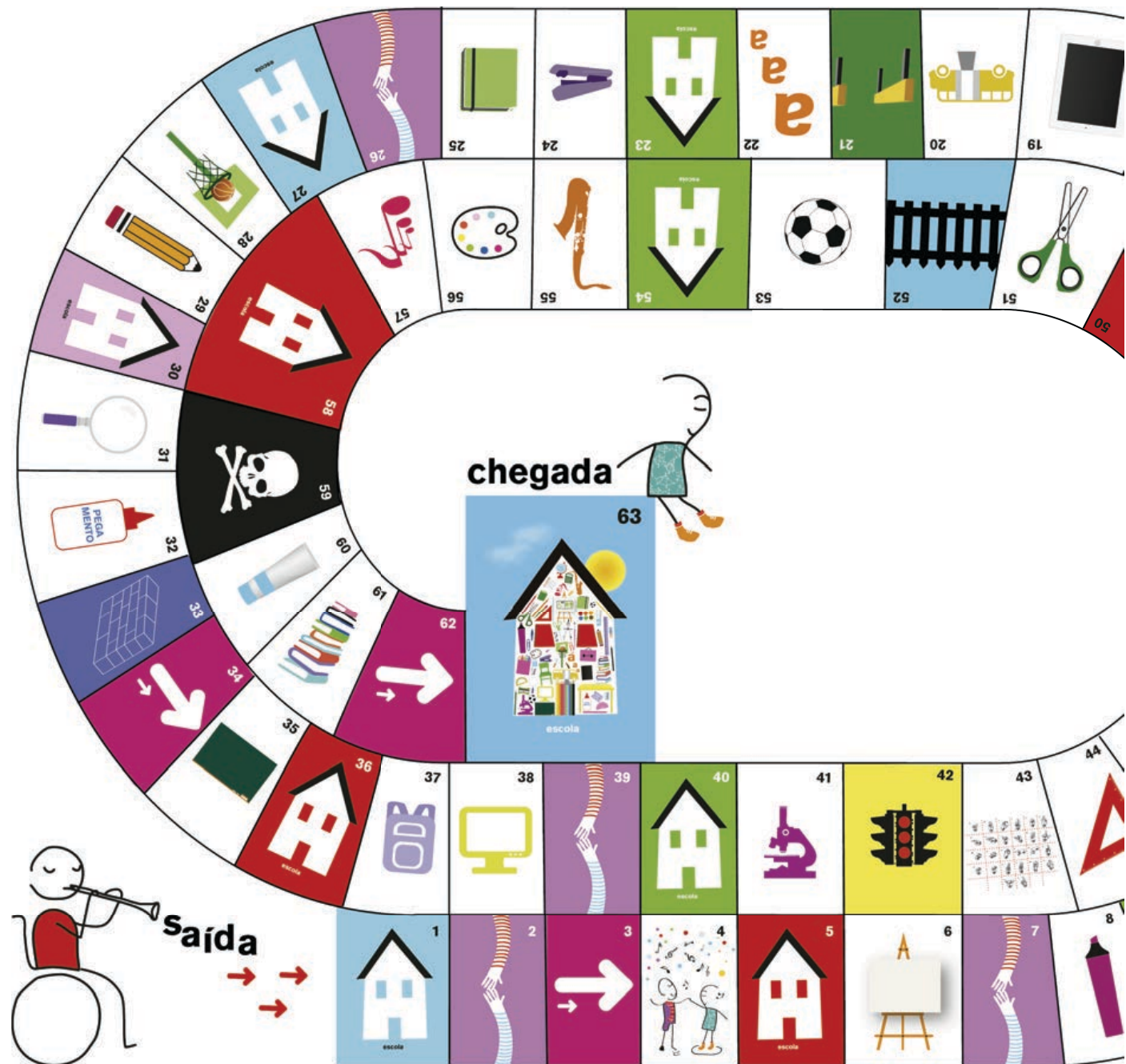
Avanza por unha educación para todos e todas

Ver páxina 24

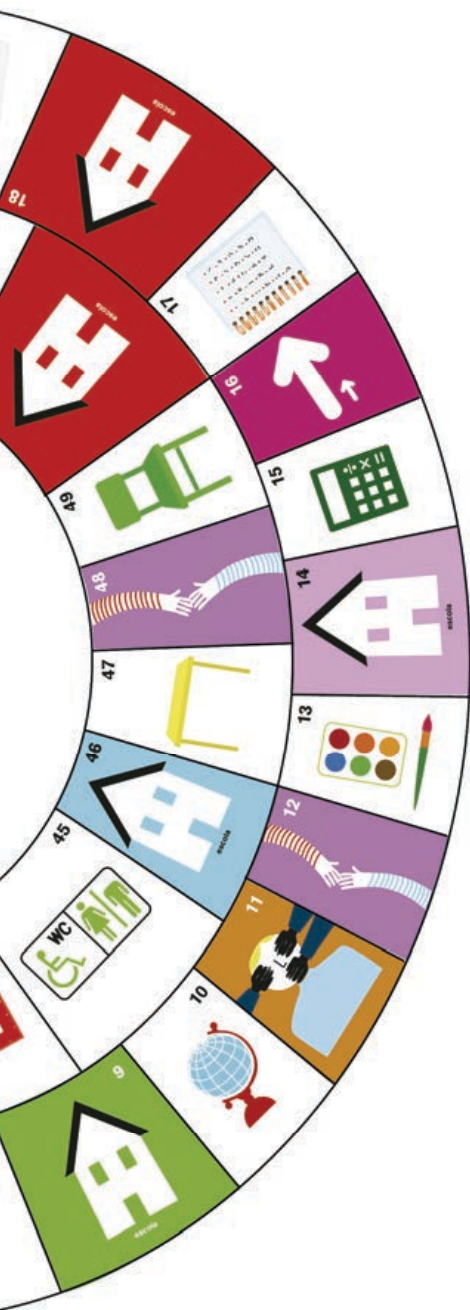

Avanza por unha educación para todos e todas

Durante a Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME), millóns de persoas en todo o mundo mobilizarémonos baixo o lema **Sumemos capacidades. Polo dereito a unha educación inclusiva, para lembrarlle aos gobernantes o cumprimento do Dereito á Educación das persoas con discapacidade en todo o mundo, e para esixirlles que destinen os recursos necesarios para que a educación inclusiva sexa unha realidade o antes posible.**

OBXECTIVOS

1 Recapitular o xa feito respecto á importancia de dispor dunha educación inclusiva e a necesidade do cumprimento do compromiso dos Estados para conseguir a Educación para Todos e Todas en 2015.

2 Participar na actividade de mobilización mundial onde os e as participantes podan denunciar as barreiras ás que se enfrontan as persoas con discapacidade para exercer o seu dereito á educación, e pidan responsabilidade aos seus representantes políticos fronte a esta realidade presente en todo o mundo.

COMO PARTICIPAR?

Propómosvos participar nun xogo de casas, estilo ao tradicional “**xogo da oca**”, que chamaremos “**Avanza por unha educación para todos e todas**”.

Con esta actividade buscamos recapitular aquilo que traballamos ao longo das propostas didácticas e unírnos á mobilización que se leva a cabo en todo o mundo.

“Avanza por unha educación para todos e todas” está composto por unha serie de casas con probas polas que os e as participantes irán pasando en pequenos grupos, e nas que irán reflexionando e experimentando as barreiras con que se enfrontan as persoas con discapacidade para exercer o seu dereito á educación, especialmente aquelas persoas que viven en realidades desfavorecidas de países do Sur. As diferentes casas estarán colocadas por separado nun espazo amplo e os e as participantes, para se moveren dunha a outra, non só moverán a súa ficha senón que terán que desprazarse fisicamente.

Ao finalizar o xogo, non haberá unha equipa gañadora, senón que todos e todas terán que realizar un xesto coa súa achega á educación inclusiva coa cal soñamos e queremos.

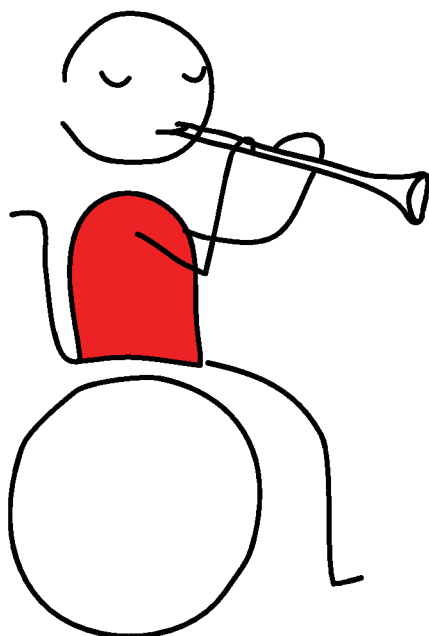
Queremos que coas súas reflexións, **sintan a necesidade de denunciar esta situación aos seus representantes políticos**, e dispoñan dun espazo para iso.

Por iso, unha vez que os e as participantes teñan realizado a actividade, propómosvos convidar un/unha político/a a xogar, para así ter un espazo onde se lle poda transmitir o traballo realizado e onde os diferentes grupos teñan **a oportunidade de pedirle responsabilidades e compromisos para que a educación inclusiva se torne unha realidade**.

Para iso, ofrecémosche un modelo de carta de convite, que xunto ao material e as instrucións do xogo, poderás encontrar en

<http://www.cme-espana.org/materiales>

Entra en
www.cme-espana.org

- Rexistra a túa participación na SAME
- Completa a avaliación dos materiais didácticos
- Segue a CME España nas redes sociais

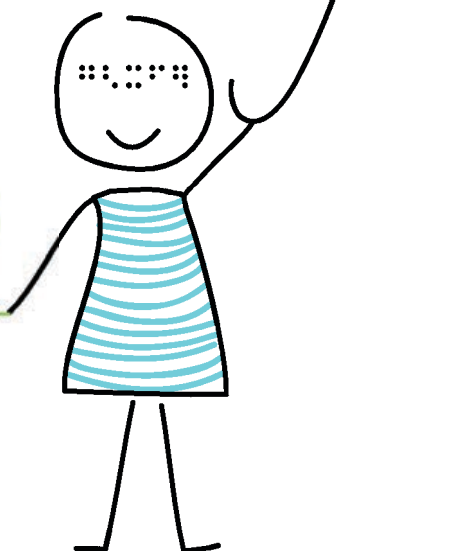
https://twitter.com/CME_es

Campaña Mundial por la Educación España

SUMEMOS CAPACIDADES
POLO DEREITO A UNHA EDUCACIÓN INCLUSIVA

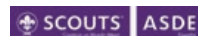
Campaña Mundial pola
EDUCACIÓN
www.cme-espana.org

A Coalición Galega da Campaña Mundial pola Educación está integrada por:

Organizacións que participan na SAME a nivel estatal:

Cofinancian:

Este proxecto está financiado pola Unión Europea*

* Esta publicación foi producida co apoio da Unión Europea. Os contidos desta publicación son responsabilidade exclusiva da Coalición Española da Campaña Mundial pola Educación e non reflicten en ningún caso a opinión da Unión Europea.